

SAKSBEHANDLER
Ingunn Holm

VÅR REF.
25/00073-2

DERES REF.
25/82

VÅR DATO
24.02.2025

DERES DATO

postmottak@ra.no
www.riksantikvaren.no

Energidepartementet
Postboks 8148 Dep
0033 OSLO

Tildeling i forhåndsdefinerte områder (TFO) 2025 - Høring - Riksantikvarens merknader

Riksantikvaren viser til brev av 14.1.2025 vedlagt forslag til nye blokker til utlysning i TFO 2025. Det bes om innspill knyttet til om hvorvidt det er tilkommet ny, vesentlig informasjon som er relevant for beslutningen om hvor det kan være petroleumsaktivitet etter at forvaltningsplan ble behandlet i Stortinget i 2024. Det er også lagt til noen blokker i Barentshavet og Norskehavet som det bes om innspill til.

Vi har ikke kjennskap til nye, viktige funn eller annen ny, vesentlig informasjon. Dette gjelder også blokkene som er lagt til i Barentshavet og Norskehavet.

Vi vil påpeke at mer detaljert kartlegging av blokkene, både de som allerede ligger innenfor TFO-områdene og de nye i Barentshavet og Norskehavet, vil kunne avdekke hittil ukjente kulturminner. Ved ev. utlysning bør det stilles klare kvalitetskrav til kartlegging slik at materialet kan benyttes som grunnlag for kulturminnefaglige vurderinger i forbindelse med utarbeidelse av konsekvensutredning for tiltak innenfor blokkene.

Det er noe uklart for Riksantikvaren om noen av de utlyste blokkene i Barentshavet og Norskehavet er plassert innenfor 24 nautiske mil fra land. Når det gjelder forvaltningen av kulturminner har fylkeskommunen saksbehandlingsansvar for kulturminner fra land og ut til 24 nautiske mil fra grunnlinjen (tilstøtende sone). I denne sonen gjelder kulturminneloven.

Kulturminner innenfor territorialfarvannet har en sterk beskyttelse i kulturminneloven. Når det gjelder tilstøtende sone har man i kulturmiljøforvaltningen lagt samme rettspraksis til grunn som innenfor territorialfarvannet. Dette er begrunnet i LOV av 27.

mars 2003 nr. 57: *Lov om Norges territorialfarvann og tilstøtende sone*, § 4 tredje ledd. Man har videre hentet støtte for dette synet i Havrettskonvensjonens (UNCLOS) artikkel 303(2).

Utenfor 24 nautiske mil utgjør folkeretten et generelt grunnlag for å hevde at kulturminner har et visst vern. For petroleumssektoren er bestemmelsene i petroleumsloven, med forskrifter og vilkår for utvinningstillatelser, de viktigste reguleringene av forholdet til kulturminner utenfor territorialfarvannet.

Olje- og energidepartementet og Miljøverndepartementet presiserte i 2006 følgende i vilkåret i miljøkravene til nye utvinningstillatelser: *I forkant av fysiske inngrep i havbunnen pålegges rettighetshavere, i samråd med Riksantikvaren, å avklare forholdet til kjente kulturminner og foreta nødvendig kartlegging av kulturminner i leteområdet der dette ikke tidligere er gjennomført. Om det registreres kulturminner i planleggingsfasen eller senere, må avbøtende tiltak, eventuelt utgravning eller dokumentasjon og flytting av kulturminnet, gjennomføres i samarbeid med kulturminneforvaltningen.*

Ingen av de utlyste blokkene i Barentshavet og Norskehavet har potensial for funn av kulturminner fra steinalderen, da de ligger på så stort havdyp at det ikke har vært tørt land. For det øvrige TFO-området vil områder i Nordsjøen med havdyp grunnere enn 150 m ha et potensial for funn av gjenstander fra steinalderen.

Når det gjelder potensialet for funn av skipsvrak, er det til stede i alle de utlyste blokkene i Barentshavet og Norskehavet, og for øvrig i hele TFO-området. Her er det i første rekke tale om forlis i åpent hav. Det er ikke mulig å gå inn på om enkelte områder har større potensial for skipsfunn fordi forlis på åpent hav er resultat av en eller flere utenforliggende faktorer som i stor grad ikke er påvirkbar. Det foreligger heller ikke systematisk registrering av havbunnen i noen av de omtalte områdene, med den hensikt å lokalisere skipsfunn vernet etter kulturminneloven.

En tilfredsstillende kartlegging av eventuelle skipsfunn i forbindelse med leting og utvinning av olje og gass forutsetter gode rutiner for rapportering mellom kulturmiljøforvaltningen og oljeindustrien. Det er mest hensiktsmessig at tiltakshaver samkjører eventuelle surveys med kulturmiljøforvaltningen, slik at man unngår å måtte kjøre doble slike. Jo tidligere kulturmiljøforvaltningen kobles inn i dette arbeidet, jo tidligere vil konflikter med eventuelle kulturminner under vann oppdages og unngås. Kostnadmessig er dette også i aller høyeste grad den beste løsningen.

Før det gjøres tiltak på havbunnen, i form av infrastruktur, rørledninger og kabler, samt andre inngrep som for eksempel mudring, graving, spyling eller massedumping, skal forholdet til kulturminner klareres. Det er hensiktsmessig så tidlig som mulig å kontakte

kulturmiljøforvaltningen for å klarlegge om tiltaket vil komme i kontakt med kulturminner under vann.

Videre gjør Riksantikvaren oppmerksom på at finner av skipsfunn plikter å melde disse til vedkommende myndighet, jf. kulturminnelovens § 14 tredje ledd.

Hilsen

Kristine Johansen
fung. seksjonssjef

Ingunn Holm
seniorrådgiver

Brevet er elektronisk godkjent uten underskrift

Kopi til: Nordland fylkeskommune, Postboks 1485 Fylkeshuset, 8048 BODØ/
Museum Stavanger AS – Stavanger maritime museum, Muségt. 16, 4010 STAVANGER/
NTNU - Vitenskapsmuseet, NTNU, 7491 TRONDHEIM/ Rogaland fylkeskommune,
Postboks 130 sentrum, 4001 STAVANGER/ Sametinget - Sámediggi, Ávjovárgeaidnu
50, 9730 KARASJOK/Kárášjohka/ Møre og Romsdal fylkeskommune, Fylkeshuset,
Postboks 2500, 6404 MOLDE/ Norsk Folkemuseum avd. Norsk Maritimt, Postboks 720
Skøyen, 0214 OSLO/ Klima- og miljødepartementet, Postboks 8013 Dep, 0030 OSLO/
Trøndelag fylkeskommune, Fylkets hus, Postboks 2560, 7735 STEINKJER/ Norges
arktiske universitetsmuseum - UiT, Postboks 6050 Langnes, 9037 Tromsø/ Vestland
fylkeskommune, Postboks 7900, 5020 BERGEN/ Bergens sjøfartsmuseum, Postboks
7800, 5020 BERGEN/ Finnmark fylkeskommune / Finnmárkku fylkkagielda /
Finmarkun fylkinkomuuni, Postboks 701, 9815 VADSØ/ Troms fylkeskommune,
Postboks 6600, 9296 TROMSØ